

Dilemma: (Fra græsk) situation hvor man er nødt til at vælge mellem to (ubehagelige) muligheder.

Til læreren:

Dilemmahistorierne har det til fælles, at en eller flere af personerne har et handicap og på den ene eller anden måde skal inkluderes i en gruppe. I hver historie opstår et dilemma, som tager sit udgangspunkt i den/de handicappede personer.

Efterfølgende er der lavet forskellige typer opgaver, som tvinger læseren til at tage stilling, at argumentere eller forsvare synspunkter.

Teksterne forudsætter, at der er arbejdet med hæftet "Snik, Snak Handicap".

Teksterne er tænkt anvendt fra 6. til 8. klasse.

De vil også kunne anvendes som almindelige noveller i den daglige danskundervisning.

Turen til Bornholm

Denne historie forsøger at belyse nogle af vanskeligheder omkring inklusion. Når et handicappet menneske skal inkluderes, involverer det alle de omkringværende personer. I denne historie opstår der en diskussion omkring en lejrskoletur. Skal traditionen følges for en hver pris, eller skal en enkelt person have lov til at standse det for de mange? Måske kan kompromiset findes, så alle bliver glade.

Input til en diskussion i klassen

Hvad sker der, hvis flertallet bestemmer i Jonas' klasse?

Er det rimeligt, at flertallet altid skal bestemme? Hvad så med mindretallet?

Hvordan kan et kompromis se ud? Er der nogle forslag til, hvordan Jonas kunne komme med på turen til Bornholm?

Kapitlet "Plads til alle." side 13 i "Snik, Snak, Handicap" kan også inddrages.

Når der er diskuteret for og imod, kan slutningen på historien læses højt eller deles ud.

Turen til Bornholm

Af: Martin Vinther Madsen

Jeg er ikke meget for at indrømme det, men jeg havde glædet mig til at komme i skole igen. Sommerferien havde været o.k., men jeg havde ikke set mange af vennerne fra klassen hele ferien, heller ikke Jonas.

"Hej Daniel!" råbte Jonas, idet jeg trådte ind i klassen.

De fleste fra klassen var allerede kommet. Der var meget snak og larm. Pigerne rendte rundt og gav hinanden knus. "Nåjj, hvor er den feed, hvor har du købt den?" og "Du er bare blevet lyshåret, er det farvet, eller er det solen?"

Jeg satte mig oppe ved siden af Jonas. Nede bagerst i klassen sad Oskar, Tubbe og Patrick. Oskars stemme skar tydeligt igennem larmen. Han sad som sædvanligt og pralede. "14 dage på en græsk ø. Sol, sprut og bare pætter! De var sgu' topløse alle sammen. Jeg siger jer, der er bare de sygeste babes i Grækenland." Tubbe og Patrick fnes, så de var helt røde i hovederne.

Jeg vendte mig om og kiggede på Jonas. "Har du haft en god ferie?"

"Mm", svarede han. "Og hvad med dig?"

"Den har været god og laaang."

Mere nåede jeg ikke at sige, for i det samme ringede klokken. Efter ganske få sekunder marcherede Merete Bredballe ind i klassen.

Merete er vores klasselærer. Hun hedder i virkeligheden Merete Langballe. Men som Jonas så ofte siger: "Med hendes kropsbygning, er det mere nærliggende at kalde hende for Bredballe."

Nogen gange kalder vi hende bare for "Røven". Hvis man har set Merete, er man ikke i tvivl om hvorfor.

Det er ikke sådan, at der er noget, der slasker på Merete. Jeg tror faktisk, hun har mange muskler, men der er nok bare lidt for mange af dem placeret på bagdelen.

Oskar påstår, at hun er med i hjemmeværnet. Han siger, at hans far har mødt hende til en øvelse. Det skal nok passe, for hun er i ret god form.

Jeg husker engang til en idrætstime i 6. klasse. Vi havde Merete som vikar, da vores rigtige idrætslærer var syg.

Hun piskede rundt, og vi skulle lave en masse hårde øvelser.

Mavebøjninger, armbøjninger og så op i ribben og lave benløft.

Det var rigtig hårdt. Oskar og et par af de andre drenge brokkede sig over, at det var så hårdt. Så fór Merete op i ribben.

"Det er da ikke spor hårdt," råbte hun og løftede legende let benene op i stræk, flere gange.

Jonas var slet ikke med til den time, men han havde åbenbart set alt, hvad der foregik. For i det efterfølgende frikvarter sendte han en sms rundt til alle i klassen.

"Hvad kalder man Merete, når hun hænger i ribben og laver benstræk?"

Et øjeblik efter kom svaret: "Hængerøven ☺"
Sådan er Jonas!

Jonas er min bedste ven. Vi har været de bedste venner, lige siden vi mødte hinanden første gang. Det var den første dag i 1. klasse.

Vi ligner egentligt hinanden ret meget. Og alligevel er vi meget forskellige.

Vi har begge to lyst hår. Jonas' hår er næsten helt hvidt, særligt sidst på sommeren, når solens stråler har bleget al farven.

Vi vejer lige meget, og vi er næsten lige høje, tror jeg. Det er lidt svært at se, hvem af os der er højest.

Vi er også lige gamle, selvom Jonas altid driller med, at han er ældre end mig.

"Velkommen til det søde liv som teenager Daniel," sagde han, da jeg blev 13 her i foråret.

"Hvis der er noget du vil vide om teenagerlivet, så bare spørg? Jeg har jo været teenager i en evighed nu og har gjort mig en del erfaringer." Han er kun 11 dage ældre end mig!

Jonas er god at grine med. Han kan sige de mest skøre ting. Jeg knækker helt sammen og sprutter af grin. Andre gange siger vi slet ikke noget til hinanden.

Nogle mennesker ved man bare, man vil være venner med resten af livet, første gang man møder dem. Sådan en ven er Jonas.

"Velkommen til 7. klasse," sagde Merete og lagde en stor stak bøger på lærerbordet.

"I ser jo friske og veludhvilede ud, så vi kan jo lige så godt se at komme i gang. Karin, kan jeg få dig til at dele de her bøger ud?"

Karin er egentligt Jonas' lærer. Hun hjælper ham med alt muligt forskelligt, men nogle gange hjælper hun også os andre.

"Så vil jeg lige skrive på tavlen, hvad vi skal lave i løbet af dette skoleår," sagde Merete. Karin begyndte at dele bøger ud. Jonas og jeg begyndte straks at bladere i dem.

"Yes man, lejrskole," råbte Oskar pludselig, og jeg kiggede op. Og ganske rigtigt. Merete havde med store typer skrevet "LEJRSKOLE" på tavlen.

"Og vi skal til Bornholm. Er det ikke rigtigt Merete? Syvende klasserne plejer altid at være på cykeltur til Bornholm." Der var høje jubelråb med det samme. Alle var ellevilde.

"Jeg havde godt nok ikke tænkt, at vi skulle tale om det lige i dag," sagde Merete og smilede. "Men jeg kan da godt høre, at vi vist må gøre det færdigt, inden jeg skriver resten af årsplanen."

Det lød virkelig fedt. Vi skulle på cykeltur til Bornholm en hel uge.

"Sidste år blev der lavet kapløb op til Hammershus. Jeg skal have min nye racer med, 22 gear, det bliver fedt! Jeg giver jer baghjul op ad Hammerknuden." Oskar råbte og stod op og gjorde fagter.

"Skal vi cykle?" spurgte Monique og kiggede over på Johanne og Sofie, som sad og hviskede sammen.

"Stille," brølede Merete. "Det er rigtigt hvad Oskar siger. I syvende klasse plejer man altid at være på cykeltur til Bornholm. Det er en tradition. Men det er først til juni. Så I har god tid til at øve jer og komme i form." Det sidste sagde hun med et smil og kiggede ned på Monique.

.....

Jonas sidder i kørestol. Han kan ikke gå, sådan er han født. Han har en elektrisk kørestol, og når han kører i sit højeste gear, kan jeg lige følge med, hvis jeg går stærkt.

På vej hjem fra skole fulgtes jeg med Jonas. Jeg trak cyklen ved siden af ham.

Jeg kunne slet ikke glemme, at vi skulle på cykeltur til Bornholm. Jeg snakkede løs.

"Det bliver da fedt med den lejrskole til Bornholm. Jeg skal have mig en ny cykel, den gamle klarer ikke så lang en tur. Tror du vi skal cykle helt hen til færgen? Jeg tror nok den sejler fra København." Jonas kørte stærkt. Jeg måtte småløbe med cyklen ved siden af mig, for at følge med.

"Ystad," sagde Jonas og styrede uden om en hundelort på fortovet.

"Hvad sagde du?" sagde jeg og forsøgte at komme op på siden af ham.

"Ystad! Færgen sejler fra Ystad, det ligger i Sverige."

"Nå sådan," sagde jeg. Vi var nu næsten hjemme hos Jonas.
"Giver du te?" spurgte jeg.
Jonas nikkede og kørte op ad rampen, som fører op til huset, hvor han bor.
Jeg satte min cykel og sjoskede efter ham.

Jonas' mor var hjemme. Hun er næsten altid hjemme, når vi har fri fra skole. Så vi går tit ind til Jonas og drikker te.
"Hej med jer," sagde hun og kom ud i gangen.
"Ja, jeg tænkte jo nok du kom med hjem Daniel. Så jeg har sat et ekstra krus på bordet."
Jonas' mor begyndte at hjælpe Jonas ud af kørestolen. Når han er inde i huset, bruger han bare en almindelig kørestol.
"Var det så sjovt at komme i skole igen?" spurgte Jonas' mor, da vi et øjeblik efter sad inde ved stuebordet.
"Ja, det var o.k.," sagde jeg og tog en bid af en nybagt bolle.
"Vi skal på cykeltur til Bornholm," fortsatte jeg med munden fuld af bolle.
"På cykeltur?" sagde Jonas' mor og satte sin tekruke ned i bordet. Hun kiggede over på Jonas.
"Jeg bliver rasende," råbte Jonas og gav et spjæt med benene, så bordet rystede, og tekruken skulpede over.
Jeg blev så forskrækket, at jeg sank et stort stykke bolle. Jeg stirrede på Jonas.

"Hun er bare så dum – BREDBALLEN! Hvis hun bare kunne bruge sin store røv til at tænke med, så kunne det da være, hun for en gangs skyld kunne lave noget fornuftigt. Det er bare totalt åndsvagt med en cykeltur."

Jonas mor forsøgte at smile. Hendes hænder rystede en smule, da hun løftede kruset.

Jonas fortsatte: "Hvad tænker hun på? Hvordan havde hun tænkt sig, at jeg skulle klare det? Jeg kan da ikke... Jeg kan da også bare blive hjemme!"

Jonas' mor lagde en hånd på hans skulder. "Årh, lad os nu se om det ikke løser sig," sagde hun. Den anden hånd knyttede hun hårdt sammen.

Først nu gik det op for mig. Hvorfor havde jeg ikke tænkt på det noget før? En cykeltur til Bornholm er ikke ligefrem det bedste for en dreng som Jonas.

Jonas sad stadig og spruttede. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle sige. Så jeg valgte bare at være helt stille.

.....

Da jeg om aftenen lå i min seng, kunne jeg slet ikke sove.

Tankerne kværnede rundt.

Alt det med Bornholm lød bare skønt, men det var synd for Jonas. Jeg havde dårlig samvittighed. Jeg havde slet ikke tænkt på Jonas, da vi snakkede om Bornholm i klassen. Jeg havde slet ikke skænket hans handicap en tanke. Han kunne jo ikke følge med i sin kørestol, når vi andre skulle cykle.

Det lød jo bare så dejligt! Til Bornholm på cykeltur!

Hvorfor pokker kunne han da ikke bare blive hjemme!

Lige da jeg havde tænkt den tanke, blev jeg frygtelig flov.

"Jonas er min bedste ven," sagde jeg højt til mig selv.

Det ville aldrig blive den samme tur uden Jonas.

Jeg tændte lampen og satte mig op. For fodenden af min seng hænger et foto af mig og Jonas. Det er taget til min fødselsdag.

Vi laver begge to nogle fjollede ansigter, og vi griner. Jeg kiggede lidt på billedet. Så slukkede jeg lyset og lagde hovedet på pudsen igen. Jeg havde besluttet mig. Jeg vidste præcist, hvad jeg ville gøre næste dag i klassen.

Man svigter da ikke sin bedste ven.

.....

Jeg sad hele tiden i dansktimen og tænkte på det, jeg ville sige. Flere gange var jeg lige ved at række hånden op. Men jeg turde ikke.

Det var først da Merete var færdig med diktat, at jeg gjorde det. Jeg rakte hånden op og holdt vejret.

Merete kiggede på mig. "Jah, Daniel. Hvad vil du sige?"

Jeg ved ikke, hvorfor jeg rejste mig op, men det virkede mere rigtigt på den måde. Jeg var helt tør i munden, og jeg holdt fast i bordkanten med den ene hånd.

Alle kiggede på mig.

Jeg har tænkt meget over det," sagde jeg. Min stemme rystede lidt. "Det er ikke fair, at vi tager til Bornholm." Merete lænede sig lidt frem i stolen og kiggede over sine briller. Der var helt stille i klassen. "Jonas kan jo ikke komme med, han kan ikke cykle" sagde jeg og kunne mærke, at sveden piblede frem på panden.

Jeg så hen på Jonas, han sad helt stille og kiggede ned i bordet.

"Det kan der selvfølgelig være noget om," begyndte Merete.

"Men jeg ved nu snart ikke..." Mere nåede hun ikke at sige, for i det samme sprang Oskar op fra sin stol.

"Det er sgu da løgn," brølede han. "Sådan en skide spasser skal da ikke bestemme, om vi skal til Bornholm. Jeg er da ligeglad, om han ikke kan komme med, så kan vi andre da bare tage af sted."

"Oskar!" sagde Merete og rejste sig op. "Tal ordentligt!"
"Vi kan da ikke aflyse," sagde Sofie og kiggede på Johanne.
"Nej, det mener jeg også," sagde Johanne og nikkede. "I 7. klasse plejer man jo altid at tage på cykeltur til Bornholm."

"Jeg synes, vi skal aflyse turen," sagde Monique og kiggede rundt i klassen for at se, om der var nogen, der var enige med hende.

Og lige pludselig råbte og skreg vi i munden på hinanden. Vi var slet ikke enige.

"STILLE!!" brølede Merete og dundrede en bog ned i sit bord, med et kæmpe brag.

Der blev helt stille og alle kiggede op på hende.

"7. klasse!" sagde hun og kiggede ud over klassen. Hun stod med begge hænder på bordpladen og pustede luft ud gennem næsen.

"Mon ikke vi finder en løsning," sagde hun langsomt. "Det er jo ikke altid et spørgsmål om enten eller."

I det samme ringede klokken. Langsomt begyndte klassen at gå ud til frikvarter.

I skal nu prøve at diskutere dilemmaet i jeres egen klasse. Skal klassen blive hjemme pga. Jonas, eller skal de bare tage af sted?

Forestil jer først, at I er Oskar. Tænk på, at han har glædet sig til turen. Find nogle argumenter, som kan hjælpe ham, så turen ikke bliver aflyst. Skriv dem op under hinanden på tavlen.

Bagefter skal I så forestille jer, at I er Daniel. Tænk på, at han synes, det er synd for Jonas. Find på nogle argumenter, som kan hjælpe ham. Skriv dem op under hinanden i den anden side af tavlen.

Nu skal I diskutere argumenterne.

Hvem har mest ret?

Er der nogle af argumenterne, som I ikke er enige i?

Er der nogle af argumenterne, som I er enige i?

Måske har Merete ret, når hun siger, at det ikke altid er et spørgsmål om enten eller. Kan I finde en løsning, som kan gøre alle glade? (et kompromis).

Når I er færdige med at diskutere, kan I læse forfatterens slutning på historien.

"Flyt jer tøser," råbte Jonas og dyttede med hornet på sin minicrosser. Johanne og Sofie drejede ud til siden og var nær væltet, da de bumpede ud over asfalkanten.

Jeg lagde mig på hjul efter Jonas.

"Det er vist en stigning uden for kategori," brølede Jonas, da han passerede Merete lidt højere oppe ad bakken.

Jeg kunne næsten ikke hænge på længere.

"Vi ses ved Hammershus," nåede Merete lige at råbe, da Jonas drejede om et hjørne længere fremme.

Bornholm var skøn!

Alt var gået godt. Det bedste af det hele var, at Jonas var kommet med.

Der var blevet lavet en god aftale. Jonas havde fået en smart ny el-minicrosser. Det er nærmest en elektrisk kørestol, som kan køre hurtigt, og som ligner en 4-hjulet knallert.

I klassen havde vi lavet en plan for, hvordan turen skulle foregå.

For selvom Jonas havde fået en minicroser, var det ikke sikkert, han kunne komme med alle steder. De steder hvor det gik lige ud eller ned af bakke, var det heller ikke sikkert at Jonas kunne følge med.

Derfor havde vi hjemmefra lavet små hold. Der var lavet nye hold til hver dag.

På hvert hold havde man så ansvar for, at alle kom med rundt på dagens rute, og man skulle vente på hinanden. På det hold, hvor Jonas var, ville Karin også være. Så kunne hun hjælpe Jonas, hvis han havde brug for hjælp.

På denne tur kørte hele klassen sammen. Vi havde lavet et kapløb. Vi var på vej til Hammershus, og det gik helt vildt opad. Jeg forsøgte stadig at hænge på Jonas. Jeg hentede lidt ind på ham, da vi kom til et stykke cykelsti, hvor stigningen var knap så stejl.

Længere fremme kunne jeg se Oskar, Tubbe og Patrick.

Nu gik det stejlt op igen.

Jonas forsatte ufortrødent, og jeg havde virkelig svært ved at følge med.

Vi var tæt på Oskar nu. Han stod op og trampede i pedalerne. Han kiggede sig over skulderen og fik øje på Jonas og mig, som kom mosende op ad bakken.

Oskar lagde virkelig kræfterne i. Jonas gav et lille tut med hornet, da han passerede Tubbe og Patrick. De standsede og gav sig til at trække. Jeg fulgte med Jonas.

Nu stod Oskar ind over styret. Han kastede cyklen fra side til side. Han var helt rød i hovedet. Jeg kunne næsten heller ikke mere, men tanken om at komme før Oskar op til Hammershus gav mig nye kræfter.

Stille og roligt indhentede Jonas Oskar. Idet han var ud for ham, gav han et lille vink med hånden og råbte: "Vi ses på Hammershus."

Så kørte han forbi Oskar. Jeg gav op. Oskar og jeg stod af cyklerne og gav os til at trække.

Da vi var nået næsten op på toppen, kom Jonas os i møde. Han grinede over hele ansigtet.

"Ja, så var det sgu' min tur til at give jer baghjul," sagde han. Han drejede minicrosseren rundt og fulgtes med os det sidste stykke.